

երկիրը քաղաքակրթութեան և ազատութեան ճանապարհի վրա»։ Բայց սահմանների վերաբաժանումը Ժորժանիան հասկանում էր բոլորովին հակառակ Դաշնակցութեան պաշտպանած ծրագրի, այնպէ՛ս, որ Կովկասում միայն Վրաստանն էր դառնում ազգային միութիւն։ «Մենք ստիպւած պիտի լինենք Անդրկովկասի հողից ձեւել սահմանափակ մեծութիւն ունեցող ազգային հողային միաւորներ, այսինքն, թերեւս, պէտք լինի, որ մի ազգ, (օրինակ, հայերը, վրացիները կամ թաթարները), կտրատուեն մի քանի ինքնավար միաւորներ և որ այդ ազգը ապրի իր ազգային շատ կանտոններում։ Եթէ առնենք Արևելեան Անդրկովկասը, կը տեսնենք, որ այստեղ այդպէս պէտք պիտի լինի վարել, որովհետեւ ոչ մի կերպ կարելի չէ ձեւել այնպիսի միապաղաղ ազգային-հողային միաւոր, որը ընդգրկէր մէկ ազգութիւն և չընդգրկէր մեծ քանակութեամբ ուրիշ ազգութիւն»։

Այսպիսով, Սէյմի գոյութեան առաջին իսկ օրից երեւան եկաւ Անդրկովկասի երեք գլխաւոր ժողովուրդների մտածողութեան ու ձգտումների ներհակութիւնը։ Եւ այն անհամաձայնութիւնները, որ կային Սէյմից առաջ, Անդրի. Կոմիսարիատի մէջ, վէճի ու պայքարի բոլոր առարկաները, կիրքն ու նախանձը, չկամութիւնն ու թշնամանքը մեքենայօրէն մուտք գործեցին և Սէյմ։ Յետագայ դէպքերը և միացեալ աշխատանքը Սէյմում ո՛չ միայն չմեղմացրին, այլ աւելի ևս սաստկացրին հակամարտութիւնը։

Տարակարծութեանց հրատապ առարկաներից մէկն էր Անդրկովկասի քաղաքական կազմակերպութեան՝ անկախութեան խնդիրը, որով Սէյմը զբաղւեց փետր. 22-ի նիստում։

Այդ առթիւ երկար ճառեր արտասանեցին վրացիների կողմից Ն. Ժորժանիան, ազրբէջանցիներից Խան-Խոյսկին։ Երկուսն էլ անվերապահ վճռականութեամբ պաշտպանում էին Անդրկովկասը անկախ յայտարարելու պահանջը։ Ժորժանիան շեշտում էր, որ Ռուսաստանը ինքն է հեռացել Կովկասից, և կովկասեան ժողովուրդները պէտք է իրենք տնօրինեն իրենց ճակատագիրը, որի համար ուրիշ ելք չի մնում, բայց եթէ անկախութիւն յայտարարելը, այլապէս կը գան թիւրքերը և կը գրաւեն Անդրկովկասը։ Թիւրքերի հետ հաշտութիւն կնքելու միակ միջոցը Անդրկովկասը անկախ հռչակելն է, պնդում էր և Խան Խոյսկին։ Նրանց պատասխանեց ռուս Սեմեոնովը. «Անդրկովկասը Ռուսաստանից անջատելով՝ դուք կերթաք աւելի առաջ, դուք ստիպւած կը լինէք Արևելեան Անդրկովկասը՝ Ազրբէջանը և Վրաստանը անջատել Անդրկովկասից, Հայաստանը անջատել Անդրկովկասից, իսկ յետոյ, դուցէ, Վրաստանն էլ բաժանել մասերի՝ Իմերեթիայի, Քարթալինիայի և կը վերադառնաք 13րդ դարին... Անկախութիւն յայտարարելուց յետոյ, դուք կը մտնէք թիւրքական օրինտացիայի մէջ, ակամայ կը դառնաք Թիւրքիայի մէկ մասը կամ՝ նրանից կախւած, նրա հովանաւորութեան տակ... Թիւրքական օրինտացիա ընդունելով՝ դուք կընկնէք պետութիւնների այն խմբի մէջ, որը պատերազմում է Անգլիայի, Ֆրանսիայի և Ռուսաստանի դէմ»։

Սեմեոնովը ճիշտ էր արտայայտում իրերի ընթացքը։ Անդրկովկասը արագ քայլերով շարժւում էր Թիւրքիայի գիրկը։ Հայերը պայքարում էին դրա դէմ, և նրանց ընդգրկմութեան պատճառով անկախութեան հարցի լուծումը յետաձգւեց։